

INSPIRATIE
VOOR BUITENWONEN
& BUITENLEVEN

Landleven

UZZEL
& WIN

picknickset

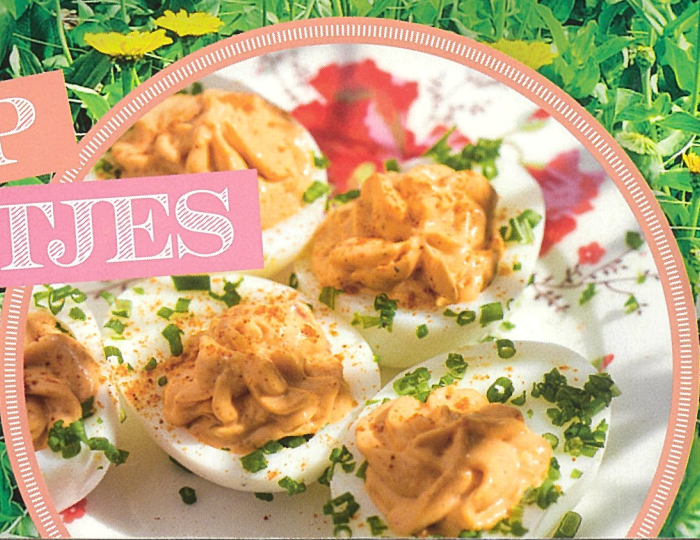
BOUW
ZELF
PIZZAOVEN

BAGGERBONTE
koeien

Mirjams baekettentuin

VOLOP
EITJES

= originele
recepten

2020
35
AP 8 " 719631 " 031108

Van bouwval tot parel van Twente

'Een ander had het plat gegooid, maar ik wou dat niet'

RECHTS Eigenaar en opdrachtgever Maurice Roetgering en projectleider Philip Heitkamp (rechts) in overleg.

Erve Duisschen-Senkeldam heet het ooit prachtige boerenerf in de buurtschap Elsenerbroek. Toen Maurice en Christian Roetgering het kochten, was het een bouwval. Toch gingen ze ervoor. Maurice: "Ik ben trots als ik die gevel zie. Ze vragen me weleens: wat moet je met die bouwval Maar als ik moe ben, ga ik hiermee bezig en krijg ik weer energie. Ben er de hele dag over aan het nadenken. En als ik dan wat bedacht heb, bel ik Philip", wijst hij op projectleider Philip Heitkamp.

MIDDEN Uit de boerderij kwamen vierentwintig containers met puin.
ONDER De projectleider wijst Maurice op de voortgang van het werk.

BOVEN Van de deel staat de achtergevel nog overeind.

De 'Parel van Twente' heette de luxe camping in Elsenerbroek, die bestond uit de authentieke Twentse boerderij Erve Duisschen-Senkeldam uit 1650 met knus erf en bijgebouwen. Toen de eigenaren oud werden – de camping was al jaren gesloten – lukte het ze niet meer om de gebouwen en het erf te onderhouden. Eerst kwam er een gat in het dak van het woonhuis van de boerderij, waarop ze in een camper in de schuur gingen wonen. Toen ook dat dak het begaf, woonden ze in een caravan op het erf. Boerderij en bijgebouwen stortten steeds verder in. Bomen en struiken groeiden door de caravans

heen. Toen de eigenaren overleden waren, zette de familie, met enige schaamte voor de verslonsde staat waarin het geheel zich bevond, de bouwvallen en het overwoekerde erf te koop. Maar wie wil zo iets hebben? De broers Maurice en Christian Roetgering groeiden op in de omgeving van Elsenerbroek. De liefde voor het Twentse landschap zit diep bij hen. De voormalige 'Parel van Twente' kochten ze zonder er een plan voor te hebben. In elk geval was het hun bedoeling om het rigourens op

'De hele dag denk ik na over de restauratie, het is een uitlaatklep'

MIDDEN De gebikte oude stenen zijn weer gebruikt om de muren van te metselen: zoals het oorspronkelijk was, dus in kruisverband.

Grondig opruimen

Bij het begin van de werkzaamheden kon je nog geen honderd meter het terrein op lopen, zoveel troep lag er en zo erg was het erf dichtgegroeid. Om de boerderij en de bijgebouwen te kunnen restaureren, moest er dus eerst fiks opgeruimd worden. Uit de boerderij zelf kwamen 24 containers met puin. Op het erf trof de schoonmaakploeg 23 koelkasten aan. Op de camping stonden maar liefst 42 te saneren gebouwen, waarvan vierentwintig met asbest. De asbestfabriek stond vroeger immers om de hoek. Het duurde drie weken om de troep op te ruimen, maar daarmee waren ze er nog niet. Het asbest moest nog verwijderd worden en de grond gesaneerd. In de bodem onder de voormalige kantine bleek 120 ton asbest te zitten. In totaal zijn er van het erf 54 containers puin afgevoerd. Maurice wist dat hij aan een intensief project begon, maar hij schrok toch. “We wisten dat er veel asbest in zou zitten, maar zóveel?” Ook de camping, die sinds de jaren tachtig niet meer in gebruik was, was er slecht aan toe. “En dan te bedenken dat de camping vroeger echt chic was”, weet Maurice.

ONDER Via het driehoekige uilenbord vliegen kerk- en steenuilen in en uit.

RECHTS Boven de toog is een hanenkam gemetseld.

Een dergelijk project vergt een restauratieplan. Via de stichting Twentse Erven kwam Maurice uit bij Philip Heitkamp, eigenaar van Buro Anno 1998. Philip: “Maurice vroeg of ik mee wou denken over de restauratiemogelijkheden van de boerderij. In overleg leek het wijsheid om eerst grondig onderzoek te doen naar de historie en de bouwgeschiedenis van de eeuwenoude boerderij. Je wilt immers niet dat waardevolle cultuurhistorische onderdelen verloren gaan tijdens een restauratie.” Inmiddels verzorgt Philip ook de bouwkundige begeleiding van het project. “Het was een statig voorhuis met bedrijfsgebouwen. Ik bracht in kaart welke boerderijen hier hebben gestaan en schreef een restauratieplan. We hebben een foto van de boerderij zoals ze eruitzag in de jaren zestig, en dat is de staat waarin we haar willen terugbrengen. De boerderij heeft een rijke bouwhistorie. In 1725 was er bijvoorbeeld geen voorhuis, toen had je hier alleen het achterste deel met een schuin afgesneden dak,

Anderhalf miljoen

Het is een gezellig erf met verspreide bijgebouwen, maar voordat het helemaal klaar is, moet er diep in de buidel getast worden. Maurice Roetgering: “Er zijn geen fondsen beschikbaar voor dergelijke projecten, terwijl je het wel behoudt voor het nageslacht. Dat was wel een domper.” Het totale project komt op zo'n anderhalf miljoen euro. Tweeënhalve ton kostte de sloop en sanering. Diverse bijgebouwen moeten nog opgeknapt worden, waaronder de voormalige dwarsritschuur en het kookhuis. Voor de restauratie van de dwarsritschuur is het gelukt om een compleet gebintwerk te kopen, dat afkomstig was van een gesloopte schuur uit het Gelderse Vragender. Het eerst aan de beurt is het achterhuis van de boerderij: de deel. “Het gaat zo'n twee jaar duren om de bouw helemaal af te ronden.”

BOVEN De ouders woonden erbij in. De rechterdeur was voor de oudjes, de linker voor hun zoon, de jonge boer met zijn gezin. Hij had een grote schouw en een opkamer.

te knappen. Maurice Roetgering legt uit: “Een ander had het plat gegooid, maar ik wou dat niet. Mijn broer en ik wilden de boerderij behouden, het heette niet alleen Parel van Twente, het wás ook de parel van het gebied. Het is een van de oudste boerderijen van de buurtschap. Rondom Enter verdwijnen de boerderijen en de typische elementen van het Twentse coulisselandschap. Wij willen dat landschap behouden. Als je dit zou slopen en je zou er een villa op zetten, dan blijft er niks van dit gebied over. Het is juist zo mooi om die oude boerderijen en de bijgebouwen tussen de eeuwenoude eiken te zien staan.”

Langs de Regge

Erve Duisschen-Senkeldam is gelegen in een stukje Twente dat ooit heel fraai was, maar dat door de textielindustrie zijn oorspronkelijkheid verloor. Twintig jaar geleden kwam er een plan om dit gebied weer mooi te krijgen. De Stichting Enters Reggedal zag het levenslicht. In de stichting werken de gemeente, het waterschap en de provincie samen met Coulisse, het bedrijf van de broers Roetgering, en met het bedrijf 'Bolscher meer dan vlees'. Maurice Roetgering: "Het is voor het eerst dat de overheid meedoet aan een particuliere stichting. We willen er samen weer een heel mooi stukje Twente van maken." In januari 2018 viel het besluit om het riviertje de Regge – ooit recht gemaakt – vanaf Diepenheim twaalf kilometer lang weer te laten meanderen en de hoge dijken weg te halen. Het laatste is ingevuld met 23 hectare grond die bij De Parel hoorde, langs achthonderd meter Regge. In dat deel van het beekdal, tussen esgrond en stuwwal, is 350.000 kubieke meter zand verplaatst. Zes stuwen zijn verwijderd en er is een vistrap aangelegd, zodat de palingen er straks weer omhoog kunnen zwemmen. Langs de Regge lopen black angus-koeien.

een zogenaamd wolfseind." Maurice vult aan: "Het is de bedoeling om de boerderij terug te brengen naar de stijl van de oude Twentse erven, maar met moderne mogelijkheden."

Gebikte stenen

Begin 2018 waren het terrein en de gebouwen helemaal leeg. Van het voorhuis van de boerderij was alleen de voorgevel nog intact. Toen kwam er een storm waarbij er bomen op de voorgevel terecht kwamen. Maurice: "We begonnen met het herstel van het voorhuis. Daarbij wilden we de oude stenen weer gebruiken." Ze vonden een oudere metselaar uit de omgeving die het restauratievak beheerst. Hij ging aan de slag en bikte de stenen. Philip: "De gevels werden opgemetseld in kruisverband, want zo was het ook. Kruisverband wil zeggen: een laag strekken en een laag koppen. Het is een steensmuur." De vensterbanken van Bentheimer zandsteen zijn met de hand gemaakt in

ONDER De vensterbanken zijn gemaakt van Bentheimer zandsteen.

Nordhorn. Wie naar de deuren en de ramen kijkt, ziet boven de togen een hanenkam. De kap van de boerderij was deels met riet gedekt en deels met pannen. Waar de dieren stonden, zat geen riet op het dak maar pannen. Het voorhuis ziet er nu prachtig uit. Philip: "Toen we begonnen was alles verrot. De moed zakte ons weleens in de schoenen." Toen het huis ingestort was, stonden alle meubels er nog in. Een groep jonge restaurateurs in opleiding van Ribo (Stichting Scholing, Restauratie en Innovatie in de Bouw in Overijssel) ging aan de slag om de oude tegeltjes los te bikken. De jongeren leren de vakkennis, de fijne kneepjes en de materialenkennis die je nodig hebt voor restauratie. Philip: "Dat is nodig, want die kennis verdwijnt. Voor restauratie moet je gebruik maken van authentieke materialen, die dezelfde hard- of zachtheid hebben als het bestaande werk. Denk daarbij ook aan metselmortel of voegsterkte. De boerderij is door de jaren heen veranderd en aangepast, wat op zich gebruikelijk is bij boerderijen. Nu wordt hij van buiten zoals rond 1960 en van binnen blijven de authentieke elementen bewaard, zoals de tegeltjes en de deuren, waar de oude raampjes nog in zitten. De oude paneeldeuren worden ook gerestaureerd door de jongeren die het restauratievak willen leren."

Energie

Nu het voorhuis klaar en is en het achterhuis straks ook, moeten er plannen komen voor de Parel. Maurice: "We weten nog niet wat we ermee willen. Wonen, werken, recreatie, lichte horeca. Een businessplan is er niet." De vraag rijst waarom hij en zijn broer aan dit gigantische project zijn begonnen. "Ze vragen me weleens: wat moet je met die bouwval? Als ik moe ben, ga ik hiermee bezig en dan krijg ik weer energie. Ben er de hele dag over aan het nadenken. En als ik dan wat bedacht heb, bel ik Philip. Mijn broer is de makkelijkste partner die je kunt hebben. Hij zegt: 'Zoals je het doet, doe je het goed.' We geven wat terug aan het gebied. Het was mijn doel om een dag in de week niet te werken maar lekker op de trekker te rijden. Dat is me niet gelukt. Als ik thuis ben, ga ik hier direct naar toe. Het is een uitlaatklep. Kijk die gevel nou, die is statig! Ik ben trots als ik de voorgevel zie. Als ik dan naar de details kijk, en knipvoegen zie of de vensterbank, dan word ik blij." De om het erf heen liggende natuur is inmiddels klaar, straks worden bloemen en kruidenmengsels ingezaaid. Maurice: "Als het af is straks, dan is het weer een parel. Het gaat een aanslingerende werking geven in het gebied."

LINKS De oude windwervels hergebruikt.

